

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อเสนอโครงการ

โครงการเพิ่มศักยภาพด้านอาหารสัตว์

oooooooooooooooooooo

1. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท นโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ

- ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

- ประเด็นแผนแม่บท การเกษตร
- ประเด็นแผนย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- เป้าหมายของแผนย่อย ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

1.3 นโยบายรัฐบาล (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)

- G 2.6.3 เร่งเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและราคาพืชผลการเกษตรรวมทั้งยกระดับรายได้ของเกษตรกร

1.4 นโยบาย กษ.

- ข้อ 5 ยกระดับศักยภาพของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง

5.2 ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตร

1.5 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569

- ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์ราคาอาหารสัตว์ที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การประกอบอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ แพะและแกะ มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทั้งนี้เนื่องจากอาหารสัตว์เป็นต้นทุนส่วนใหญ่ของการผลิตสัตว์ คิดเป็นประมาณ 60% ของต้นทุนทั้งหมด นอกจากนี้ การขาดความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านอาหารสัตว์ของชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นสาเหตุให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ต้องซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์จากภายนอกมาใช้มากขึ้นยิ่งส่งผลให้ต้นทุนด้านอาหารสัตว์ยิ่งเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินสำหรับการผลิตอาหารสัตว์เป็นของตนเอง รวมถึงการขาดโอกาสในการเข้าถึงเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยสำหรับการลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์

พืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนความสำเร็จในการผลิตสัตว์โดยเฉพาะสัตว์เคี้ยวเอื้อง พืชอาหารสัตว์ส่วนมากสามารถผลิตได้ในท้องถิ่น การใช้พืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเลี้ยงสัตว์นอกจากจะช่วยให้สัตว์ได้รับโภชนาการสูงแล้วยังสามารถช่วยลดการใช้อาหารข้นได้ด้วยซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์รายย่อยส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินสำหรับการปลูกพืชอาหารสัตว์ หรือ มีที่ดินแต่ไม่มีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่สำหรับการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมส่งผลให้การผลิตมีประสิทธิภาพต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงและไม่มีความสามารถในการแข่งขัน การส่งเสริมให้เกษตรกรอื่น ๆ ที่มีทรัพยากร เช่น เงินทุน พื้นที่ เครื่องจักรกลการเกษตร ฯลฯ ให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีโดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัยและจัดการอย่างประณีตเพื่อจำหน่ายให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียงจะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์มีอาหารสัตว์เพียงพอกับความต้องการ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ ลด

ต้นทุนการผลิต และเกิดการกระจายรายได้ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ ช่วยให้กลุ่มเกษตรกรมีอาชีพที่มีความเข้มแข็งและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าสินค้าจากปศุสัตว์ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิตพืชอาหารสัตว์แล้ว กรมปศุสัตว์ยังให้ความสำคัญในการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์โดยเร่งผลักดันขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์ในไร่นาและชุมชน ลดการเผาวัสดุเหลือใช้ และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ยอดอ้อย ทางปาล์มน้ำมัน ต้นข้าวโพดฝักอ่อน เปลือกขี้ข้าวโพด ใบมันสำปะหลัง ต้นถั่วเขียว ต้นถั่วเหลือง เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตเป็นอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์สำรองสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์ได้อย่างยั่งยืน จึงได้ให้บริการสนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตรและอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor Pool) ซึ่งเป็นการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกร โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ สร้างมูลค่าเพิ่มในระดับชุมชน ทดแทนแรงงาน ลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารสัตว์ และลดปัญหาการเผา ลดปัญหาหมอกควัน ลด PM 2.5 สร้างสมดุลระบบนิเวศ รักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนและผลักดันให้เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์ในไร่นาและชุมชน จากการสร้างทางเลือกในการเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดมูลค่าใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และอีกภารกิจหนึ่งที่ดำเนินการคือ การทดสอบ สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ได้มีโอกาสเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลในการผลิตอาหารสัตว์ในรูปแบบอาหารที่เอ็มอาร์ (TMR) โดยนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในพื้นที่และมีราคาถูกนำมาเพิ่มมูลค่าเพื่อผลิตเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์หรือเพื่อการจำหน่ายสร้างรายได้ ทำให้เกษตรกรมีอาหารสัตว์คุณภาพดี ราคาถูกใช้เลี้ยงสัตว์ได้อย่างยั่งยืน จึงได้จัดตั้งศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center) ในศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ที่กระจายตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ให้เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์เพื่อการผลิตอาหารสัตว์ในรูปแบบอาหารที่เอ็มอาร์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกษตรกรเกิดการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อผลิตอาหารสัตว์คุณภาพดี ดังนั้นศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center) จึงเป็นการดำเนินงานเชิงรุกในการพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อให้บริการคำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์ และนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาผลิตเป็นอาหารสัตว์เป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์ให้ยั่งยืนต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 สร้างอาชีพการผลิตพืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายที่มีรายได้คุ้มค่าและมั่นคง สร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

3.2 เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มปริมาณการผลิตพืชอาหารสัตว์ และลดการเผาตอซังและฟางข้าว ซึ่งเป็นสาเหตุของมลพิษทางอากาศและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและการท่องเที่ยว เป็นการแก้ปัญหา PM 2.5 โดยการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์

3.3 เพื่อให้คำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิตเป็นอาหารสัตว์ในรูปแบบอาหารที่เอ็มอาร์ (TMR)

4. เป้าหมาย

- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการอาหารสัตว์ 11,700 ราย
- จำนวนผลิตอาหารสัตว์จำหน่ายแก่เกษตรกร 670 ตัน

5. ผลผลิต ผลลัพธ์ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ผลผลิต (Output)

- 1) เกิดเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์กับผู้เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อขับเคลื่อนระบบการผลิตสัตว์ระดับหมู่บ้านสู่การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
- 2) ให้บริการกลุ่มเกษตรกรในการเก็บรวบรวมผลผลิตจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- 3) ผลผลิตอาหารที่เอมอาร์ จากการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิต

5.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากกิจกรรมนี้ไม่น้อยกว่า 180,000 บาท/ปี หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนเข้าโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
- 2) วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมและสำรองเป็นอาหารสัตว์ และเกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาผลิตอาหารสัตว์
- 3) วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและวัตถุดิบในท้องถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้นด้วยการนำมาผลิตเป็นอาหารที่เอมอาร์ (TMR) และเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งจำหน่ายอาหารสัตว์คุณภาพดี ราคาต่ำ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในฟาร์ม และเกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) (ต้องชัดเจนวัดความสำเร็จได้)

6.1 เชิงปริมาณ

- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการอาหารสัตว์ 11,700 ราย

6.2 เชิงคุณภาพ

- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 5

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เป็นการส่งเสริมให้เกิดอาชีพและเครือข่ายการผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเพื่อป้อนผลผลิตเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ มีการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้ปลูกพืชอาหารสัตว์กับกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่มุ่งเน้นให้กลุ่มผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชอาหารสัตว์ให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ซึ่งจะทำให้การผลิตสัตว์ในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเกิดความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรคุณภาพและเพิ่มมูลค่าสินค้าจากปศุสัตว์ได้อย่างเหมาะสม

7.2 เป็นการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าจากการนำมาเป็นอาหารสัตว์เกษตรกรผลิตอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรใช้เอง และลดปัญหาการเผา และช่วยลดการเพิ่มฝุ่นละออง PM 2.5 ในอากาศ

7.3 มีผลผลิตอาหารที่เอมอาร์ที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและวัตถุดิบในท้องถิ่น

8. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

- 1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์/วัตถุดิบ/วัตถุดิบทดแทนในพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอาหารสัตว์ในพื้นที่เป้าหมาย และกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เป้าหมาย
- 2) กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มพัฒนาอาชีพผลิตเสบียงสัตว์เพื่อจำหน่าย เกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ชุมชนในท้องถิ่น ในพื้นที่ดำเนินการ 77 จังหวัด
- 3) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ และองค์กรหรือสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการเลี้ยงปศุสัตว์

9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (1 ตุลาคม 2568 – 30 กันยายน 2569)

10. วงเงินงบประมาณที่ดำเนินการ จำนวน 14.6238 ล้านบาท

ผู้อนุมัติ

(นายสมชวน รัตนมังคลานนท์)

อธิบดีกรมปศุสัตว์